

Στους 2,5 μήνες δουλειάς στο υπουργείο Εργασίας, διαπιστώσαμε ότι ο μικρός πακτωλός χρημάτων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο προς την Ελλάδα, στο πλαίσιο του γενικότερου καταμερισμού που γίνεται προς όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., κατέληξε σε δράσεις άκρως αμφισβητούμενες ως προς την αποδοτικότητά τους και, εν τέλει, ως προς το όφελος για τους ανέργους. Σε αυτό το συμπέρασμα καταλήγουμε για δύο λόγους.

Πρώτον: Σε μια περίοδο που έκλειναν χιλιάδες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και 160.000 άρτια καταρτισμένοι νέοι έφευγαν στο εξωτερικό, οι πόροι κατευθύνονταν στη χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης και επανακατάρτισης, με σκοπό να «ενεργοποιήσουν» τους ανέργους για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Όμως, την ίδια περίοδο που τα προγράμματα κατάρτισης αυξάνονταν, η ανεργία απογειωνόταν και η απασχόληση υποχωρούσε σε όλους τους κλάδους. Πόσο ρεαλιστική μπορεί να ήταν η προσδοκία ότι οι καινούργιοι καταρτιζόμενοι θα μπορούσαν να βρουν μια θέση εργασίας, όταν την περίοδο της «έκρηξης» των προγραμμάτων κατάρτισης και των «ενεργητικών πολιτικών» η ανεργία στους νέους εκτοξεύθηκε στο 51,2%, η μακροχρόνια ανεργία ξεπέρασε το 73% των ανέργων, οι οικογένειες χωρίς έναν εργαζόμενο υπερέβησαν τις 350.000 και η φτώχεια στους ανέργους ανέβηκε στο 46,5%;

Δεύτερον: Η καθημερινή επαφή μας με τη διαχειριστική πυραμίδα αυτών των προγραμμάτων ήταν ακόμη πιο αποκαλυπτική για τον τρόπο που κατασπαταλήθηκαν οι πόροι σε δράσεις που δεν είχαν σύνδεση ούτε με τις ανάγκες της οικονομίας και της κοινωνίας, ούτε με τις σπουδές και τις πραγματικές ικανότητες και ανάγκες των ανέργων. Τα πράγματα ήταν πολύ χειρότερα από όσο νόμιζα, διότι μόνο όταν ανέλαβα τη καθημερινή διαχείριση του συγκεκριμένου τομέα συνειδητοποίησα ότι έχουμε μπροστά μας ένα πολυπλόκαμο, παρασιτικό δίκτυο. Ένα δίκτυο που έχει στηθεί γύρω από τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων και την εκπόνηση μελετών, αλλά με την τεχνογνωσία στη σύνταξη κειμένων «ευρωπαϊκών προδιαγραφών» που έδινε και μια αληθοφανή δικαιολογία για τη διαρκή συρρίκνωση του δημόσιου τομέα σε ρόλο περιθωριακό.

Σε αυτό το συμπέρασμα δεν καταλήξαμε μόνο από τις πιέσεις που καθημερινά δεχόμαστε στο υπουργείο για «να τελειώνουμε όπως όπως» με τα προγράμματα, να τα προκηρύξουμε όπως ακριβώς τα έχουν σχεδιάσει οι προηγούμενοι, χωρίς να πολυαναλύουμε και χωρίς να χάνουμε χρόνο με αξιολογήσεις. Στο συμπέρασμα αυτό δεν καταλήξαμε ούτε μόνο λόγω των πιέσεων που ασκούνται με τη μορφή καταϊγιστικών μηνυμάτων προς εμένα και τους συνεργάτες μου από παράγοντες που ήξεραν πώς μοιράζεται η «πίτα» των προγραμμάτων.

Ούτε μόνο όταν ακούσαμε τα ίδια τα υπηρεσιακά στελέχη του υπουργείου, που δίνουν τον καλύτερο εαυτό τους σε συνθήκες αντίξοες, να μας εξομολογούνται τις αφόρητες άνωθεν πιέσεις που δέχτηκαν για να προωθήσουν δράσεις, ενώ είχαν αποκλειστεί από τον προγραμματισμό τους. Στο συμπέρασμα για την παραλυτική επιρροή αυτού του του ιδιότυπου καρτέλ της κατάρτισης - απασχόλησης, καταλήξαμε όταν διαπιστώσαμε ότι επιχειρεί να επηρεάσει και σήμερα όλους τους κρίκους της αλυσίδας διαχείρισης από τον σχεδιασμό μέχρι την αξιολόγησή τους.

Δεν οχυρώνομαι πίσω από το στερεότυπο της «καμένης γης». Απαριθμώ μόνο μερικές από τις δυσλειτουργίες που βρήκαμε: Μια άνευ προηγουμένου συγκέντρωση εξουσίας στα χέρια ορισμένων Γ.Γ. που «έδεναν και έλυναν», την ώρα που ενώ οι υπηρεσίες μπορούσαν να κάνουν πολλά στον σχεδιασμό προγραμμάτων, παρέμεναν παροπλισμένες. Μελέτες που μοιράζονταν σε εξωτερικούς συνεργάτες, χωρίς να υποστηρίζονται από στοιχειώδη μηχανισμό διάγνωσης αναγκών, απαίτηση που πρέπει και σύμφωνα με την Κομισιόν να εκπληρώσουμε μέχρι τον Ιούνιο... Απλήρωτους καταρτιζόμενους, που περιμένουν για μήνες το πενιχρό αντίτιμο συμμετοχής τους στο πρόγραμμα. Κατακερματισμένες αρμοδιότητες, με αποτέλεσμα αλλού να γίνεται η διάγνωση των αναγκών, αλλού ο σχεδιασμός, αλλού η διαχείριση, αλλού η υλοποίηση.

Δεν θα βαφτίσουμε τους επιχειρηματίες ούτε λύκους, ούτε πρόβατα, όταν ως πολιτεία δεν θέταμε υψηλές προδιαγραφές και κανόνες. Αυτό, ακριβώς, κάνουμε τώρα. Γι αυτό δεν μας απασχολεί να εστιάσουμε την προσοχή μας στις σκανδαλώδεις πράξεις του παρελθόντος. Για όσους νοιάζονται πραγματικά για το «αν πιάνουν τόπο τα λεφτά» που διοχετεύονται στις πολιτικές απασχόλησης, ο ανασχεδιασμός είναι μονόδρομος. Το σύστημα είναι ανορθολογικό και πρέπει να αλλάξει. Ο πιεστικός χρόνος επιβάλλει ουσιαστικές, μεταβατικές παρεμβάσεις που να τείνουν στη βασική μας ιδέα: κάθε θέση εργασίας που επιδοτείται πρέπει να αντιστοιχεί σε εγγυημένη απασχόληση, δίκαια αμειβόμενη, με

εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα, ανάλογη με τις δεξιότητες του ανέργου. Και θέλουμε και μπορούμε. Γι? αυτό θα ξοδέψουμε όσο χρόνο χρειαστεί, έτσι ώστε να βοηθήσουμε τους φορείς να αναπροσαρμοστούν στις ανάγκες των ανέργων. Η διαδικασία της μεταμόρφωσης θα είναι επώδυνη, αλλά το αποτέλεσμα θα μας ανταμείψει όλους.

* Η κ. Ράνια Αντωνοπούλου είναι αναπληρώτρια υπουργός για την Καταπολέμηση της Ανεργίας.

Το άρθρο της δημοσιεύθηκε στην «Καθημερινή»